

AFRAPPORTERING FRA RÅDET FOR SOCIALE INVESTERINGER 2023

MARTS 2024

Indhold

Forord.....	2
1. Indledning	3
Henvendelser til Rådet for Sociale Investeringer	3
2. Sociale Investeringer i Danmark	4
3. Temaer i 2023	6
Opfølgning og dialog om igangsatte projekter	6
Markedsmodning	7
4. Status på igangsatte projekter	10
1 Housing First	10
2 Dialog Mod Vold.....	11
3 UngiFokus.....	13
4 Diabetes	14
5 Hygiejne-nudging	15
6 Lær for Livet	16
7 Din vej i job.....	17
8 IPS+.....	17
9 Flere kloge hænder i Aarhus	19
5. Rådets fokusområder i 2024	19
Kommunikation.....	20
En rolle til almennyttige fonde og et økosystem	20
Rådets fremtid	21
6. Økonomi.....	22
Relevante link.....	23

Forord

I 2023 har vi i Rådet for Sociale Investeringer haft ønske om at komme tættere på de projekter, vi har sat i gang sammen med magistratsafdelingerne. Vi har derfor bl.a. haft besøg af projektledere og medarbejdere fra nogle projekter, hvilket har givet os en spændende indsigt om projekterne, deres relevans for foreløbige resultater. Billedet er, at de fleste projekter er i god gænge, at de enkelte indsatser giver mening for både borgere og medarbejdere, men også at visitationen af borgere ofte er sværere og tager længere tid end forudsat. Effekten af indsatserne kommer senere, og dermed er betalingerne til Rådet i en del projekter er forsinkede, men ser dog fortsat ud til at komme.

Dialogen med projekterne er værdifuld for vores videre arbejde i Rådet. Det gælder både i forhold til fremtidige nye projekter, men også til arbejdet med at modne markedet. Et særligt fokus har vi på at engagere almennyttige fonde i sociale effektinvesteringer, og her er det altafgørende at have solide erfaringer at stå på, så vi med konkrete eksempler fra virkeligheden kan finde fælles løsninger til, at (udsatte) borgere får det bedre. Uden dette fundament bliver dialogerne hurtigt tekniske og med for meget fokus på, hvordan vi kan samarbejde frem for, hvad vi kan samarbejde om.

Dialogen med projektdeltagerne, fondene og andre, eksterne interessenter på området viser et marked for sociale investeringer, som er på vej frem. I Rådet tror vi fortsat på, at sociale investeringer kan være en del af løsningen på de udfordringer, der er i det danske velfærdssamfund anno 2024. Det skaber fokus på samarbejde om nye sociale indsatser med civilsamfund, borgere og medarbejdere, og det har med sit fokus på både social værdi og den økonomiske bundlinje et stort perspektiv i forhold til varig systemforandring. Netop dette appellerer til de almennyttige fonde.

Også i 2024 vil vi arbejde med markedsmodning, bl.a. i et fortsat tæt samarbejde med Den Sociale Investeringsfond (DSI). Derudover venter vi spændt på evalueringen af Aarhus Kommunes sociale investeringsfond og hvad byrådet på den baggrund beslutter om Fondens fremtid.

Rådet for Sociale Investeringer (fra venstre): Anne Thorø Nielsen, Gurli Martinussen og Jeppe Kiel Christensen

God læselyst!

13. marts 2024

Gurli Martinussen, Anne Thorø Nielsen og Jeppe Kiel Christensen

1. Indledning

På baggrund af et beslutningsforslag fra SF oprettede byrådet en Social Investeringsfond i Aarhus Kommune i foråret 2020. Samtidig med oprettelsen af den sociale investeringsfond blev Rådet for Sociale Investeringer etableret – et råd med tre eksterne medlemmer, Gurli Martinussen (formand), Anne Thorø Nielsen og Jeppe Kiel Christensen. Rådet for Sociale Investeringer har kompetencen til at igangsætte sociale investeringer med bæredygtige indsatser, der har fokus på den såkaldte 'dobbelte bundlinje'. Det betyder, at indsatserne på samme tid skal forbedre livsvilkårene for udsatte borgere i kommunen og over en årrække give kommunale økonomiske gevinster. Som en naturlig forlængelse af dialoger med leverandører, investorer og andre samarbejdspartnere arbejder den sociale investeringsfond også med at modne markedet for sociale investeringer i Danmark, bl.a. via et godt samarbejde med DSI, Statens sociale investeringsfond.

Rådet for Sociale investeringer sekretariatsbetjenes af Borgmesterens Afdeling, der samtidig varetager dialogen og samarbejdet med magistratsafdelingerne. Rådet er nedsat i en 4-årig periode frem til december 2024. Byrådet skal træffe beslutning om en eventuel videreførelse af Rådet eller en anden organisering i løbet af 2024 - bl.a. på baggrund af en evaluering af fondens og Rådets arbejde, som er under udarbejdelse her ved årsskiftet 2023-2024.

Denne afrapportering redegør for Rådets for Sociale Investeringers aktiviteter i 2023 og er den fjerde i rækken af årlige afrapporteringer til byrådet. Afrapporteringen danner grundlag for den drøftelse, som Magistraten skal have med Rådet den 14. maj 2024.

Henvendelser til Rådet for Sociale Investeringer

Rådet modtager løbende henvendelser fra forvaltninger, organisationer, socialøkonomiske virksomheder og borgere med forslag til nye indsatser, som kan igangsættes som sociale effektinvesteringer i Aarhus Kommune. Rådets medlemmer er også kommet med forslag. I 2023 modtog Rådet i alt 8 nye henvendelser, der var meget forskellige med hensyn til både indhold og omfang - og modenhed. Ingen af de nye henvendelser fra 2023 har på nuværende tidspunkt ført til igangsætning af nye sociale effektinvesteringer, men én er under nærmere overvejelse og vurdering i forhold til, om der kan udarbejdes en økonomisk business case. Derudover har en henvendelse fra tidligere år først til igangsættelse af en ny social effektinvestering i 2023.

Siden starten i maj 2020 har Rådet for Sociale Investeringer modtaget i alt 49 henvendelser, jf. tabel 1 nedenfor. Af de 49 henvendelser har Rådet direkte afvist 18 henvendelser fx på grund af manglende modenhed. De øvrige henvendelser har været sendt til faglig belysning i én eller flere magistratsafdelinger, hvor henvendelserne vurderes i forhold til bl.a. indsatsens relevans i forhold til borgere og nuværende indsatser og de umiddelbare økonomiske konsekvenser.

På baggrund af disse belysninger har Rådet besluttet at arbejde videre med 11 henvendelser med henblik på at udarbejde en egentlig social effektinvestering. Heraf er det på nuværende tidspunkt lykkedes at udvikle 9 sociale effektinvesteringer, som er endeligt vedtaget og igangsat af Rådet, mens der fortsat er gang i et udviklingsarbejde i forhold til en enkelt. Rådet har desuden besluttet at donere et mindre beløb til at modne en indsats, så der eventuelt på sigt kan laves en social effektinvestering på det område.

Udover ovenstående 49 henvendelser modtog Rådet yderligere 12 henvendelser i forbindelse med Rådets call i 2022 om indsatser for borgere med psykisk sygdom. 2 af de henvendelser resulterede i, at der blev igangsat sociale effektinvesteringer. Rådet for Sociale Investeringer har derfor – sammen

med magistratsafdelingerne og øvrige samarbejdspartnere – samlet set igangsat 11 sociale effektinvesteringer ultimo 2023.

Tabel 1: Henvendelser til den sociale investeringsfond

	I alt
Antal almindelige henvendelser	49
- Direkte afvisning	18
- Afvisning efter belysning	20
- Donation	1
- Igangsatte sociale effektinvesteringer	9
- Under behandling	1
Henvendelser i Rådets call	12
- Igangsatte sociale effektinvesteringer	2

I *afsnit 2* gives et kort indblik i, hvordan det går med sociale investeringer i Danmark, og på den baggrund beskrives de temaer, som Rådet har været optaget af i *afsnit 3*.

I *afsnit 4* gives et overblik over sociale effektinvesteringer, som Rådet har igangsat – og med en foreløbig status for de projekter, der er i gang.

Et af Rådets særlige fokusområder i 2024 vil være at bidrage til den fortsatte modning af markedet for sociale investeringer, bl.a. via samarbejde med almennyttige fonde. Rådets fokusområder i 2024 er udfoldet nærmere i *afsnit 5*.

I *afsnit 6* er økonomien i Den Sociale Investeringsfond nærmere beskrevet. Rådet råder over 40 mio. kr., som byrådet i forbindelse med budgetforliget 2018-2021 afsatte dertil.

2. Sociale Investeringer i Danmark

Markedet for Sociale Investeringer i Danmark er i kraftig vækst og er i høj grad drevet af DSI – Den Sociale Investeringsfond, som blev etableret ved lov i december 2018. DSI har til opgave at modne og udvikle markedet for sociale investeringer i Danmark for bl.a. at få udbredt indsatsen på de store velfærdsområder, der skaber bedre resultater for borgerne og mindsker de offentlige udgifter. Ved etableringen fik DSI i alt 78 mio. kr. til arbejdet, hvoraf de 50 mio. kr. var investeringskapital, mens de 28 mio. kr. var udviklingskapital, som kunne anvendes til at udvikle nye indsatsen.

Ifølge DSI, den sociale investeringsfond, er der ultimo 2023 igangsat 32 sociale effektinvesteringer i Danmark, heraf tegner Aarhus Kommune sig for 11. Investeringerne har foreløbigt kun været et anliggende for kommuner, mens regionerne viser interesse. Foreløbigt er det kun Region Midtjylland, som har afsat midler til at arbejde med området. De 32 sociale investeringer er fordelt på 22 forskellige kommuner. Ifølge DSI er Danmark dermed det land i verden, der har udviklet og igangsat flest sociale effektinvesteringer pr. indbygger.

Selvom der i løbet af de seneste 4 år er igangsat en del projekter, er markedet fortsat kendetegnet ved et forholdsvis fragmenteret aktørlandskab både blandt myndigheder, leverandører og investorer, hvor erfaringerne er sparsomme. Oxford Research lavede ultimo 2021 en evaluering af DSI's nuværende og fremtidige roller, hvoraf der bl.a. fremgik følgende:

”Selvom interessen for sociale investeringer blandt aktørerne er stor, og der er en generel enighed om, at sådanne investeringer rummer et forholdsvis stort potentiale som metode og tilgang til at

arbejde med samfundets velfærdsudfordringer, er én af hovedudfordringerne, at ganske få aktører har de nødvendige erfaringer og kompetencer til at indgå i sådanne investeringer.”¹

Evalueringen fra Oxford Research er et par år gammel, men konklusionen vurderes fortsat at være gældende. Interessen for området er stor – både blandt kommuner og leverandører og i stigende grad blandt almenyttige fonde, men erfaringerne med redskabet og kompetencerne til at gennemføre sociale effektinvesteringer er mindre.

DSI har som følge af mangel på investeringskapital i både 2022 og 2023 og deraf manglende mulighed for at investere i nye projekter arbejdet meget på markedsmodning de sidste par år. Der er som et led heri bl.a. oprettet en hjemmeside www.socialeinvesteringer.nu, som beskriver de igangsatte investeringer og indeholder en konkret værktøjskasse til, hvordan kommuner, leverandører og investorer kan arbejde med området. Dette bidrager til at gøre det mere tilgængeligt at arbejde med sociale investeringer.

En anden del af DSI's markedsmodningsarbejde i 2023 har været at få udarbejdet en analyse af mulighederne for, hvordan der kan etableres en outcomefond i Danmark, som kan være med til at betale for statslige (og regionale) effekter ved igangsatte sociale investeringer. På nuværende tidspunkt kan der kun sættes sociale investeringer i gang, hvis den økonomiske business case viser et overskud i kommunen. Det betyder lange tilbagebetalingshorisonter til investorerne – og ikke mindst, at en del sociale investeringsprojekter ikke sættes i gang, selvom de ville kunne gavne både borgere og den samlede samfundsøkonomi. Hvis der etableres en outcomefond, som kan betale for effekter i staten (fx refusioner på sociale ydelser eller effekter inden for retsvæsnen), vil det blive langt mere attraktivt for kommuner og regioner at tænke i sociale investeringsprojekter, og der er en klar forventning om, at det vil være et redskab, der herved kan bidrage til reel systemforandring i det danske samfund.

Analysen af outcomefonde er blevet offentliggjort ultimo februar 2024 (<https://dsi.dk/resultatpuljer-i-danmark/>) og den har overordnet set fem konkrete anbefalinger:

- Anbefaling 1: Der bør etableres en outcomefond i Danmark
- Anbefaling 2: Outcomefondens formål bør være at løse strukturelle udfordringer og skabe bedre liv
- Anbefaling 3: Outcomefonden bør omfatte én afgrænset målgruppe
- Anbefaling 4: Outcomefonden bør finansieres af statslige midler
- Anbefaling 5: Outcomefonden bør etableres med en slank organisation, armslængde og en simpel ansøgningsprocedure

Umiddelbart peger analysen dermed i samme retning, som de erfaringer, der allerede er gjort med sociale effektinvesteringer og en outcomefond i Aarhus, men Rådet og sekretariatet vil i den kommende tid gennemlæse rapporten og derefter gerne bistå DSI i det videre arbejde med at få etableret en sådan outcomefond.

DSI er i slutningen af 2023 blevet tildelt ny investeringskapital, henholdsvis 28,3 mio. kr. i 2024 og 23 mio. kr. i 2025-2027. Det betyder, at DSI igen kan være medinvestor i nye sociale investeringsprojekter.

Udover DSI er Den Sociale Kapitalfond EFFEKT en anden investor, som har drevet en lang række af de igangsatte 32 sociale investeringer i Danmark. Den Sociale Kapitalfond EFFEKT er en privat fond med

¹ <https://www.ft.dk/samling/2022/almde/SOU/bilag/85/2674522.pdf>

bl.a. PKA, Vækstfonden, Arbejdernes Landsbank og Lind Foundation som investorer, og formålet er at investere i indsatser, der har til formål at løse sociale udfordringer. Konkret foregår de fleste af disse investeringer inden for arbejdsmarkedsområdet, hvilket bl.a. skal ses i lyset af, at der er et ønske om hurtig tilbagebetaling.

Som en del af aftaleteksten ”Børnene Først” fra 2020, som beskriver principperne for en ny Barnets Lov, der skal sikre bedre hjælp til og muligheder for udsatte børn, indgik det, at der skulle nedsættes en tværministeriel task force. Task forcen skal se nærmere på muligheder og barrierer forbundet med at foretage sociale investeringer i udsatte børn og unge for kommuner, fonde, m.fl. Denne taskforce, bestående af embedsmænd fra Social-, Bolig- og Ældreministeriet, Indenrigs- og Sundhedsministeriet, Børne- og Undervisningsministeriet samt Finansministeriet, har arbejdet på rapporten i 2023, bl.a. ved at interviewe personer fra forskningsinstitutioner, fonde og kommuner for at få deres forskellige perspektiver på sociale investeringer. Task forcens analyse forventes offentliggjort inden for kort tid.

3. Temaer i 2023

Rådets arbejde i 2023 har – som DSI’s - været præget af, at der kun har været begrænsede midler til at igangsætte nye sociale effektivt investeringer for, jf. afsnit 6. Rådet har derfor arbejdet mere med emner som opfølgning og dialog om igangsatte projekter samt markedsmodning.

Opfølgning og dialog om igangsatte projekter

Rådet for Sociale Investeringer er sat i verden for at hjælpe Aarhus Kommune med at skabe en ny ramme for mere langsigtede og helhedsorienterede løsninger indenfor de dagsordener, som kommunen er optaget af, herunder fx de vilde problemer.

Tidligt på året besluttede Rådet, at de ville invitere relevante medarbejdere fra de igangsatte projekter til årets rådsmøder med henblik på at få deres umiddelbare erfaringer med og refleksioner på projekterne, og hvad det betyder for både borgeres trivsel og medarbejdernes arbejdsmiljø. Den endelige viden om projekternes effekter kommer først ved projektets afslutning, der for manges vedkommende ligger en del ude i fremtiden, men for at opbygge et løbende vidensgrundlag om projekterne, herunder også om implementeringen af sociale effektivt investeringer, har en del af rådsmøderne været brugt til en direkte dialog med projektdeltagerne. Foreløbigt har Rådet haft besøg af Housing First-projektet ”Hjem, Job og Helhed”, UngiFokus og Lær for Livet, og der er i foråret allerede planlagt besøg fra flere af de andre projekter.

Besøgene har været meget givtige for Rådet og ligger i god forlængelse af det gode og konstruktive samarbejde, som Rådet oplever at have med magistratsafdelingerne. Rådet oplever et tæt og åbent samarbejde med magistratsafdelingerne, der bidrager med stor faglighed og som gerne deler ud af den opbyggede viden – både det svære og de gode historier.

Medarbejderne har tilkendegivet, at projekterne er meningsfulde og giver værdi både for borgerne og for medarbejderne. Typisk giver de mulighed for, at medarbejderne får mulighed for at involvere sig og samarbejde med borgerne på nye og mere helhedsorienterede måder, så medarbejderne får et større og bedre billede af, hvad der er ’på spil’ for de borgere, der indgår i indsatserne. Dette giver en stor tilfredshed hos medarbejderne og bidrager til, at de i højere grad føler sig tilstrækkelige. Herved stiger arbejdsglæden.

På møderne går det igen, at det er ressourcetungt at arbejde med et socialt investeringsprojekt - især i udarbejdelsen og igangsættelsen af de konkrete indsatser, hvor der bl.a. skal laves konkrete aftaler om visitation, registrering, opfølgning m.v. I den dialog er der brug for alle parter og forskellige fagligheder, hvilket afføder behov for stor koordination. Dette foregår dog godt og konstruktivt, og medarbejderne tilkendegiver, at det bidrager til en større bevidsthed om, hvad andre fagligheder og andre magistratsafdelinger bidrager med. Medarbejderne får blik for hinanden og dermed kan sociale effektinvesteringer bidrage til at skabe udvikling og kulturforandring i - og på tværs af - magistratsafdelingerne. Det peger på, at der i stigende grad skal fokus på den effekt, som arbejdet med sociale effektinvesteringer har på den organisatoriske læring, og at netop dette kan tale for, at der ved siden af den sociale og økonomiske bundlinje er en tredje bundlinje, som omhandler organisatorisk læring.

Som led i den generelle opfølgning på projekterne er der i 2023 blevet lavet en sagsgang for, hvad der skal ske, når et projekt udløber. Det blev besluttet, at som led i den årlige afrapportering fra Rådet for Sociale Investeringer til byrådet, skal det fremgå, hvilke projekter, der udløber i det kommende budgetår, så magistratsafdelingerne sammen med Borgmesterens Afdeling kan forberede et oplæg til, hvordan byrådet ved de årlige budgetforhandlinger kan beslutte at videreføre projekterne, hvis de ønsker det. I 2024 udløber de to Housing First-projekter, og det var derfor glædeligt, at byrådet i budget 2024-2027 midlertidigt valgte at videreføre projekterne til udgangen af 2025. På det tidspunkt forventes der at være større klarhed over de samlede effekter af projekterne, så byrådet på dette tidspunkt vil kunne beslutte at permanentgøre indsatserne. I 2025 udløber 4 projekter (Dialog mod Vold, UngiFokus, Sammen om Diabetes samt Din vej i Job), og derfor glæder vi os til at følge med i, om byrådet ønsker at videreføre disse projekter budgetlægningen for 2025-2028.

Markedsmodning

Rådet har som ambition af være med til at modne markedet for sociale investeringer. En måde at gøre det på, er ved at kommunikere bredt om indsatser og resultater og om de muligheder og udfordringer, som Rådet ser. Det er i 2023 bl.a. sket via en konference, et kommunikationsinitiativ og en række møder med interessenter på området.

Konferencen "Sociale effektinvesteringer som redskab til at løfte børn og unges mentale trivsel"

Rådet var i marts 2023 vært for en konference om, hvordan sociale effektinvesteringer kan være et redskab til at løfte børn og unges mentale trivsel. Konferencen blev afholdt i Kulturhus Bunkeren for ca. 90 deltagere, der bredt repræsenterede Aarhus Kommune, investorer, almennyttige fonde, leverandører, Aarhus Universitet, VIA, Erhverv Aarhus m.v.

Konferencen blev åbnet af Rådmand Thomas Medom fra Børn og Unge med efterfølgende oplæg fra bl.a. Anne Görlich (Center for Ungdomsforskning), Karen Haumann (Lær for Livet), Helle Øbo (AskovFonden) og Camilla Bjerre Damgaard (DSI). De gav hver især inspirerende oplæg om henholdsvis unges mistrivsel eller om deres viden om / erfaringer med sociale effektinvesteringer.

Med dette bagtæppe var der gruppedrøftelser, hvor aktørerne på tværs skulle finde muligheder for at samarbejde om at øge trivslen blandt børn og unge. Det affødte en række gode og konstruktive drøftelser med fokus på behovet for helhedsorienterede indsatser, der ikke blot har fokus på individ-niveauet, men også på samfundets strukturer. Desuden er der brug for data og viden om, hvad der virker. Viden og evidens er afgørende for muligheden for at skalere de virksomme indsatser. Til brug

herfor er forskermiljøer og de almennyttige fonde afgørende og vigtige, ligesom sociale investeringer kan være et redskab til at igangsætte flere forebyggende indsatser, der ofte har en lang tidshorisont, før resultaterne indtræffer.

Konferencen blev afsluttet med en panelsamtale med deltagelse af Rådmand Anders Winnerskjold fra Sociale Forhold og Beskæftigelse, Søren Kaare-Andersen fra Bikubenfonden, Camilla Bjerre Damgaard fra DSI og Geske Fischer-Hansen fra Ungdommens Røde Kors.

Konferencen har efterfølgende givet anledning til et intensiveret markedsmodningsarbejde i Rådet, og bl.a. har Rådet - i samarbejde med DSI - afholdt en rundbordsamtale i januar 2024 med deltagelse af 18 forskellige almennyttige fonde om sociale investeringer. Herudover forventer Rådet at gå i dialog med forskermiljøer med henblik på at beskrive prototyper på økosystemer inden for sociale investeringer.

Kommunikation

Fokus for Rådet for Sociale Investeringer i de første år af vores virke har været at igangsætte sociale effektinvesteringer. Hidtil har Rådet ikke kommunikeret så meget til omverdenen om sit virke eller om projekterne, men i takt med, at der begynder at komme viden og erfaringer fra projekterne, har Rådet et stort ønske om at vise omverdenen, hvad sociale effektinvesteringer kan bidrage med. Når de omtales i Danmark, er det ofte med fokus på værktøjet, og hvordan de virker, og hvad der skal ske, men hvis der for alvor skal ske en markedsmodning, som kan trække både leverandører, investorer og ikke mindst almennyttige fonde til området, vurderer Rådet, at der i højere grad er behov for at vise, hvad de kan: at bidrage med indsatser til mennesker, der får det bedre.

Rådet har derfor udarbejdet noget materiale, som viser eksempler på, hvilke indsatser, der konkret er igangsat i Aarhus og med fokus på hvordan borgere (og medarbejdere) får bedre livsmuligheder. Ved at synliggøre dette og kommunikere i et sprog, der er mindre teknisk og med fokus på det, der konkret skal opnås, er det vurderingen, at både leverandører og almennyttige fonde i højere grad kan se sociale investeringer som en del af den redskabskasse, de i forvejen arbejder med. Udgangspunktet er, at materialerne løbende vil blive opdateret, når der foreligger opdaterede erfaringer og resultater.

Kommunikationsmateriale fra Rådet for Sociale Investeringer

Møder med interessenter på området

En måde at bidrage til markedsmodning på er via løbende dialog med interessenter på området. Rådet og sekretariatet har i årets løb sammen og hver for sig deltaget i flere arrangementer og møder, hvor der er delt ud af de erfaringer, Rådet løbende har fået, og hvor der har været fokus på at få nye input til det videre arbejde.

Generelt er det oplevelsen, at der er interesse om sociale investeringer fra mange sider, og at interessenter ofte retter blikket mod Aarhus Kommune for at danne sig et overblik over området og for at gøre brug af erfaringer herfra. I 2023 har der således været afholdt administrative møder med bl.a. Social-, Bolig- og Ældreministeriet, som ønskede at få et indblik i, hvordan kommunen har etableret sit arbejde omkring sociale investeringer samt at høre om de foreløbige erfaringer hermed. Erfaringer fra Aarhus var også efterspurgt i forbindelse med DSI's analyse af outcomefonde. Ønsket om en statslig outcomefond udspringer således bl.a. af, at Aarhus Kommune i budget 2021 etablerede sin egen lokale outcomefond, hvilket vurderes at have været en afgørende 'fødselshjælper' til at få igangsat så relativt mange sociale effektinvesteringer i Aarhus.

I efteråret 2023 afholdt DSI og Social- og Boligstyrelsen i fællesskab en konference under overskriften "Sociale Investeringer – nu og i fremtiden". Her var samlet omkring 200 deltagere fra kommuner, almennyttige fonde, ministeriet og leverandører til en konference fyldt med inspiration til både nye og erfarne inden for området. På konferencen deltog både sekretariatet og Sociale Forhold og Beskæftigelse som oplægsholdere. Sekretariatets oplæg gav et eksempel på, hvordan man som kommune kan organisere sig i arbejdet med sociale investeringer, og hvad en outcomefond kan bidrage med. Sociale Forhold og Beskæftigelses oplæg handlede om et konkret projekt (Lær for Livet) og gav et indblik i, hvordan et projekt driftes, og hvordan der følges op.

På administrativt niveau har der desuden været møde med både Region Midtjylland og Viborg Kommune. Sidstnævnte har efterfølgende igangsat deres første sociale effektinvestering, mens Region Midtjylland fortsat er i en modningsproces. Også Aalborg Kommune har kontaktet Aarhus Kommune, som resulterede i, at deres Job- og Velfærdsudvalg i december havde en dialog med sekretariatet og Direktør for Sociale Forhold og Beskæftigelse, Erik Kaastrup-Hansen, om sociale investeringer.

Rådet for Sociale Investeringer havde i foråret en god og konstruktiv dialog med Lind Foundation om sociale investeringer med afsæt i et oplæg om Lind Foundations strategi. Lind Foundation giver donationer til en række projekter inden for bl.a. hjemløshed, mental trivsel og beskæftigelse, som gennemføres af forholdsvis robuste organisationer. Fokus i udvælgelsen af projekterne er på den samlede samfundsmæssige effekt suppleret med en opgørelse af mere 'bløde' effekter. I forlængelse heraf drøftede parterne muligheder for samarbejde, der givet vis vil indebære en donation fra Lind Foundation til Aarhus Kommune (Rådet), der herved vil have flere midler til at investere i en given virksom indsats.

'Trivselsøkonomi' er et område, som Rådet og sekretariatet i stigende grad interesserer sig for. Det skyldes ikke mindst, at dette område er særligt oplagt til at få engageret almennyttige fonde i sociale investeringer. Det var derfor med stor interesse at deltage i et arrangement med Michael Birkjær fra Institut for Lykkeforskning, hvor han gav et indblik i det igangværende arbejde med at opbygge en model for, hvordan såkaldte 'bløde' mål kan sidestilles med traditionelle økonomiske mål. Det kan på sigt give nye perspektiver i forhold til Rådets fokus på den dobbelt bundlinje.

4. Status på igangsatte projekter

Ved årsskiftet 2023-2024 er i alt ti projekter via Rådet for Sociale Investeringer i drift², heraf er ét projekt igangsat i 2023. Nedenfor angives status for de enkelte projekter. Det gælder generelt, at projekterne er i god gænge. For enkelte af projekterne har visiteringen af borgere til indsatsen dog givet flere udfordringer end forventet. Udviklingen følges tæt af alle parter, så der kan laves tilpasninger i projektet. Det har der været behov for i foreløbigt to projekter.

1 Housing First

Rådet indgik i december 2020 et samarbejde med den statslige Sociale Investeringsfond, DSI (med-investor), Hjem til Alle (samarbejdspartner), Sociale Forhold og Beskæftigelse (leverandør og myndighed) og Bikubenfonden (underskudsgaranti på 2 mio. kr.) om et socialt investeringsprogram, hvor målet er at få flere unge hjemløse i egen bolig, bedre trivsel og, for de mest ressourcerstærke, at komme i arbejde.

Det sociale investeringsprogram består reelt af to indsatser og er dermed i virkeligheden to sociale investeringer. Projektet Havnen er en hovedsageligt social indsats til de mest udsatte unge hjemløse. Målgruppen er kendetegnet ved at have en kaotisk livsførelse, der kræver særlige, intensive og fleksible støtte- og boligløsninger. Den potentielle målgruppe omfatter unge, der er gadesovere eller herbergsbrugere samt unge, som har mistet kontakten til det kommunale system mere generelt. Projektet Hjem, job og Helhed er en tidlig, intensiv og beskæftigelsesrettet indsats til de unge hjemløse, der er nærmere job og uddannelse. Projektet henvender sig til unge hjemløse – eller unge, som er i akut risiko for at blive hjemløse – og som samtidig har udfordringer, der rækker ud over manglen på bolig. De unge kan fx have udfordringer med psykisk sygdom eller misbrug.

For begge grupper gælder det, at de får en fast bolig med intensiv støtte efter Housing First-principper i forbindelse med forløbet. Housing First er en helhedsorienteret tilgang til hjemløshed, hvor borgeren tilbydes en selvstændig bolig i almindeligt byggeri og samtidig modtager bostøtte. Tilgangen er både herhjemme og i udlandet en af de bedst dokumenterede indsatser i forhold til at lykkes med at få hjemløse væk fra gader og sofaer hos bekendte til egen fast bolig.

Det er forventningen, at i alt ca. 75-80 unge vil blive omfattet af indsatsen over en treårig periode. Rådets investering i indsatsen er på i alt 11,5 mio. kr. DSI har investeret et tilsvarende beløb.

Hvis indsatserne lykkes, er det vurderingen, at der vil være væsentlige samfundsøkonomiske besparelser blandt andet i forhold til mindre brug af herberg og offentlig forsørgelse. Det er også vurderingen, at de afledte effekter af øget trivsel vil give besparelser i forhold til sundhedsydelser, kriminalitet mv. Tilbagebetalingsmodellen til investorerne baserer sig på tre resultatmål: 1) boligsituation, 2) arbejdsmarkedssituation og 3) selvmestring, der omfatter udviklingen i borgerens trivsel mv. Resultatbetalingsperioden strækker sig over 4 år.

Nuværende status

I begge projekter, 'Havnen' samt 'Hjem, Job og Helhed', har der siden efteråret 2021 været et løbende optag af unge i projekterne. Ultimo 2023 har der været tilknyttet 51 unge til 'Hjem, Job og Helhed' og 25 borgere til 'Havnen'.

Projekterne formår begge fortsat i udpræget grad - og i tråd med målsætningerne at forebygge ophold på forsorghjem for de indskrevne borgere. Boligfastholdelse er et centralt mål for den

² Ét projekt - JOB Bootcamp - er afsluttet

økonomiske bæredygtighed af projekterne og samtidig en meget væsentlig faktor for borgernes menneskelige udvikling.

Det viser sig fortsat, at de unges komplekse udfordringer kan være en barriere for, at de kan opnå selvforsørgelse via uddannelse eller job på kortere sigt. Det gælder særligt for de unge i 'Havnen'. 'Hjem, Job og Helhed' er i et vist omfang lykkedes med at hjælpe de unge mod job eller uddannelse. Nogle unge har opnået ordinær beskæftigelse, mens en større del har deltaget i virksomhedsrettede aktiviteter, så som virksomhedspraktikker.

De unge i 'Hjem, Job og Helhed' oplever generelt en positiv progression i deres trivsel/selvbestring, mens progressionen for de unge i 'Havnen' er mere svingende. Kendetegnende for de unge i begge projekter er, at mange af de unge formentlig ikke har haft et realistisk billede af deres trivsel og ressourcer ved indsatsstart. Det forhold, at projekterne skaber ro om de unge, betyder i flere tilfælde, at de unge opnår en erkendelse af deres faktiske udfordringer, hvilket på den korte bane kan føre til fald i deres trivsel. Et realistisk selv billede er dog en vigtig forudsætning for at kunne skabe en reel og langtidsholdbar udvikling for de unge.

Styregruppen i projekterne har ultimo 2023 fået faciliteret en større drøftelse af kvalitative tilbagemeldinger fra begge projekter. Fra 'Havnen' deltog 5 af projektets borgere i en samtale, hvor de delte de tanker og livshistorier, som prægede deres liv op til deres indskrivning på 'Havnen'. Deres historier udtrykte på den ene side, hvordan 'Havnen' afgjort har gjort en positiv forskel for deres liv og muligheder i forhold til de alternativer, de tidligere havde prøvet. På den anden side illustrerede historierne også, at de meget komplekse udfordringer betyder, at der måske skal sættes mere realistiske kortsigtede mål. For 'Hjem, Job og Helhed' viser de foreløbige erfaringer også, at de komplekse sociale og menneskelige udfordringer i praksis ofte kræver så meget energi, at det bliver udfordrende at rumme den beskæftigelsesrettede indsats samtidigt.

Rådet for Sociale Investeringer har foreløbigt modtaget 1,4 mio. kr. i resultatbetaling, hvilket er noget lavere end forventet. Forklaringen er primært, at opstarten af projekterne har taget længere tid end forventet, i det der har været nødvendigt at bruge flere ressourcer end forudsat på at opsøge og indskrive unge i projekterne. Der forventes dermed alt andet lige større resultatbetalinger i 2024 og 2025 end forudsat.

Begge projekter udløber som sociale effektinvesteringer med udgangen af august 2024. Rådet vil gerne kvittere for, at byrådet i budget 2024-2027 besluttede at prioritere midler til at videreføre indsatserne til og med 2025. I foråret 2025 forventes der at være mere data og et større erfaringsgrundlag til at vurdere de samlede økonomiske konsekvenser af indsatserne - og hvordan indsatserne i givet fald kan permanentgøres.

2 Dialog Mod Vold

Rådet for Sociale Investeringer indgik i februar 2021 en 3-årig aftale om en social effektinvestering med Den Sociale Investeringsfond, DSI (med-investor), Sociale Forhold og Beskæftigelse (myndighed) og Dialog mod Vold/AskovFonden (leverandør) om en indsats rettet mod voldsramte familier.

I indsatsen skal i alt 25 familier visiteres til indsatsen hos Dialog mod Vold og formålet er at hjælpe de voldsudsatte familier ud af voldsspiralen og bryde med den negative sociale arv ved at tilbyde psykologbehandling til voldsudøver og den voldsudsatte – såvel voksne som børn og unge.

Ved at stoppe volden i den nære relation er det vurderingen, at der vil være væsentlige samfundsøkonomiske besparelser via bl.a. færre krisecenter-ophold, lavere overførselsudgifter,

færre skadestuebesøg og mindre kontakt med retsvæsnen. Dette er afspejlet direkte i resultatbetalingen, der over en periode på 5 år indeholder resultatbetaling i henhold til følgende parametre:

- Ophør af oplevet vold
- Fravær af skadestuebesøg forårsaget af vold i nære relationer
- Fravær af sigtelser/domme som følge af vold i nære relationer
- Fravær af ophold på kvindekrisecentre
- Fravær af øvrige familiebehandlings tilbud i kommunen
- Reduktion i familiernes generelle ressourcetræk på kommunale ydelser (herunder overførselsindkomst)

Den endelige aftale trådte i kraft i maj 2021, og Rådets investering i indsatsen er på i alt 2,5 mio. kr. DSI har investeret et tilsvarende beløb.

Nuværende status

Projektet har været igangsat i 2 ½ år, og der har været visiteret familier til indsatsen i 25 måneder. Samarbejdet mellem Familiecentret, hvor indsatsen er forankret, og Dialog mod Vold er velfungerende, men der har været udfordringer med at visitere nok relevante familier til projektet. Det handler om flere forhold, herunder en forholdsvis snæver formulering af målgruppen i aftalegrundlaget, et eksisterende voldstilbud i Familiecentret samt et stigende fokus i Familiecentret på at arbejde med Relationel Velfærd, hvilket betyder, at der generelt igangsættes færre foranstaltninger.

Der har løbende været en fin dialog om disse problematikker mellem parterne, men der har i efteråret 2023 været behov for at revurdere aftalegrundlaget, fordi der var enighed om, at det ikke ville være muligt at få visiteret 25 familier til indsatsen inden marts 2024. På den baggrund er projektets økonomi blevet revurderet, og Rådets investering (samt mulighed for resultatbetaling) er blevet mindre.

Ultimo 2023 er der henvist i alt 16 familier til projektet, heraf har 7 familier gennemført forløbet, 3 familier har afbrudt forløbet, mens de resterende er i gang. Udover de visiterede sager har der været dialog mellem parterne om flere familier, hvor det dog i sidste ende ikke er lykkedes at gennemføre visitationen. Generelt er familierne blevet visiteret senere end forventet, hvilket afspejles i resultatbetalingen til Rådet for Sociale Investeringer, der foreløbigt kun har modtaget 230.000 kr., hvilket er noget lavere end forventet. Med det justerede aftalegrundlag er det forventningen, at resultatbetalingen vil realiseres, men svarende til et lavere investeringsniveau.

De foreløbige erfaringer er, at der i stor grad opleves at være fravær af vold i de familier, som har gennemført forløbene. De fleste formår desuden at undgå yderligere foranstaltninger for børn i familien. Det har dog fortsat været relativt få familier, det har været muligt at følge op på indtil videre.

Det generelle billede af familierne er, at der oftere er tale om problematikker med vold mod børn end vold mod partner; at sager med tilknytning af tolk tager længere tid, og at en del af familierne består af børn samt en enlig forælder. I de fleste henviste familier er der en høj grad af kompleksitet i sagerne.

3 UngiFokus

I juni 2021 indgik Rådet for Sociale Investeringer en aftale om en social effektinvestering med Sociale Forhold og Beskæftigelse (myndighed og leverandør) i det 4-årige projekt UngiFokus.

UngiFokus er en helhedsorienteret indsats for 500 aktivitetsparate unge, hvor de unge møder én medarbejder i Jobcentret, som både er den unges uddannelseskonsulent, virksomhedskonsulent og mentor. Den unge får dermed én primær kontakt, som kan skabe en tæt relation til den unge. Konsulenten varetager den tværgående koordinering samt sikrer en god forbindelse til centrale samarbejdspartnere (regionen, virksomheder osv.). Forventningen er, at en sådan koordineret og helhedsorienteret indsats på sigt vil lede til øget selvmestring, tro på egne evner og derigennem en øget tilknytning til en uddannelse, arbejdsmarkedet og byens ungefællesskaber. Som følge deraf forventes positive økonomiske gevinster særligt i form af nedbragte udgifter til offentlig forsørgelse, men det er også sandsynligt, at de unge på sigt vil få et mindre behov for sociale støtteforanstaltninger.

Rådets investering i indsatsen er på i alt 14,4 mio. kr. Herudover har Lind Foundation efterfølgende besluttet at bevilge midler til en grundig evaluering af projektet med henblik på at skabe ny viden om, hvordan udsatte unge i højere grad kan blive en del af positive fællesskaber på arbejdspladser, uddannelser og i fritiden.

Nuværende status

I november havde 323 unge været i projektet mod en forventning om 320. Målet er, at der arbejdes med 125 unge årligt i indsatsgruppen.

Med evalueringsmidlerne fra Lind Foundation er der i efteråret 2023 påbegyndt en midtvejsevaluering af UngiFokus, som indeholder registerbaserede undersøgelser og interviews med unge og medarbejdere. Medarbejderne fortæller, at de føler sig mere tilstrækkelige i opgaveløsningen og hjælpen til de unge end i deres normale arbejde i Jobcentret. De oplever at have mere tid til at hjælpe de unge på vej – dvs. til rent faktisk at hjælpe dem med jobansøgninger og i ansøgningsprocessen – og at de unge rent faktisk rykker sig. De fortæller dog også, at det til tider kan være svært at være ene kontaktperson i de svære sager, hvor borgerne har komplekse problemstillinger.

I interviews beskriver de unge, at de oplever en tillidsfuld, tryk og hjælpsom samarbejdsrelation til deres uddannelseskonsulent, og at de bliver set, hørt og inddraget. Flere fortæller, at det er afgørende, kun at have én indgang til systemet, og at det er rart ikke at skulle forholde sig til eller forklare sig overfor de mange forskellige medarbejdere, som normalt kan omgive de unge. Uddannelseskonsulenterne har ifølge de unge et helhedsblik på deres livssituation og kan fokusere og koordinere indsatsen efter deres behov. Det er dog forskelligt, om borgerne på sigt vurderer at de kan 'slippe' uddannelseskonsulentens støtte og stå på egne ben. Nogle er allerede klar, mens andre synes, det er svært og peger på projektets mulighed for efterværn som en god løsning, der kan forhindre fx frafald fra uddannelse.

De første resultater i forhold til beskæftigelses- og uddannelseseffekten af projektet har været positive. Den første resultatopfølgning viste, at projektet forkorter de unges tid på offentlig forsørgelse, når der sammenlignes med en kontrolgruppe. På den baggrund har Rådet for Sociale Investeringer foreløbigt modtaget en resultatbetaling fra projektet på i alt 700.000 kr., hvilket svarer til det forventede.

4 Diabetes

I oktober 2021 indgik Rådet et samarbejde med Den Sociale Investeringsfond (DSI) og Sundhed og Omsorg om en social effektivisering, ”Sammen om Diabetes i Aarhus”, der skal skabe en sundere livsstil og derigennem forebygge senkomplikationer for sårbare aarhusianere med type 2-diabetes. Målet er at mindske den sociale ulighed i sundhed samt øge trivslen blandt de berørte borgere.

Indsatsen er udviklet i samarbejde med Steno Diabetes Center Aarhus og i dialog med Praktiserende Lægers Organisation Aarhus med udgangspunkt i et tidligere pilotprojekt i Folkesundhed Aarhus Vest.

Den borgerrettede indsats består af et forløb med en varighed på 12 måneder og dernæst opfølgning på borgeren de efterfølgende to år. Forløbet, der tilpasses den enkelte borgers behov og ressourcer, består af individuelle samtaler og gruppebaseret undervisning og træning med fokus på sund livsstil, compliance og fastholdelse. Kort sagt: At blive bedre til at være syg med diabetes. Forløbet understøtter borgeren i at få bedre viden, kompetencer og relationer vedrørende deres sygdom, hvilket i sidste ende skal reducere risikoen for at udvikle diabetiske senkomplikationer.

Det blev oprindeligt aftalt mellem Rådet, DSI og Sundhed og Omsorg, at 450 borgere med type 2-diabetes skulle påbegynde et forløb i løbet af tre år, dvs. 150 om året. Rådets andel af investeringen udgjorde ca. 6,7 mio. kr. i alt. Da der har været vedvarende udfordringer med rekruttering til projektet, se nedenfor, er aftalegrundlaget efterfølgende blevet revideret. Det forudsættes nu, at projektet i alt skal hjælpe 300 borgere. Som følge af nedskaleringen af projektet er Rådets investering reduceret til knap 6 mio. kr. i alt i projektperioden.

Opnår borgerne de forventede mål, er der anseelige besparelser på lang sigt på plejeudgifterne i Sundhed og Omsorg, og derudover mindst lige så store samfundsøkonomiske besparelser til fx offentlig forsørgelse. Tilbagebetalingsmodellen til investorerne baserer sig udelukkende på udviklingen i borgernes langtidsblodsukker – dels individuelt, dels kollektivt, da der er en direkte sammenhæng mellem borgernes langtidsblodsukkerniveau, selv over kort tid, og udviklingen af følgesygdomme de næste 20 år.

Første resultatopfølgning vil som følge af revideringen af aftalegrundlaget foreligge i forbindelse med regnskabet for 2024.

Nuværende status

96 borgere er foreløbigt startet op på indsatsen og heraf har 17 borgere gennemført det første år af indsatsen. For disse borgere er 1. års-resultaterne som følger:

- 65% har opnået en reduktion i deres langtidsblodsukker på 8,5% eller mere
- I gennemsnit har borgerne opnået en reduktion i deres langtidsblodsukker på 5,4 mmol/mol
- Andelen af borgere, der er enige i at være gode til at tage hånd om eget helbred, er steget fra 75% til 94% efter det første år af indsatsen

I projektets indledning var forventningen, at 31% af de deltagende borgere ville nå målet om en reduktion på 8,5% i langtidsblodsukkerværdien. De første 1-års målinger viser dermed, at målsætningen overstiges med mere end en fordobling, hvilket indikerer en meget positiv effekt af indsatsen for målgruppen.

Projektet står over for vedvarende udfordringer med rekrutteringen, hvilket har været et højt prioriteret fokusområde i hele 2023, og som følge heraf er aftalegrundlaget blevet tilpasset. Selvom der er igangsat kontinuerlige forløb, er antallet af borgere pr. hold lavere end forventet, hvilket får

en betydning for projektets samlede ønskede effekt, både i forhold til reducere af social ulighed og i forhold til øget trivsel hos borgere med type-2 diabetes.

Der er iværksat en række initiativer for at øge rekrutteringen af borgere til indsatsen. Der er fx indgået halvårslige honoraraftaler med praktiserende læger, gennemført gennemgang af alle borgerjournaler ved Steno Diabetes Center, taget kontakt til alle tilskudsberettigede fodterapeuter samt løbende drevet opsøgende arbejde i foreninger, hos kommunale aktører samt relevante lokalmiljøer. Rekrutteringen vil fortsætte med at være et højt prioriteret fokusområde i 2024.

Rådet for Sociale Investeringer og DSI har sammen med Sundhed og Omsorg indledt en dialog om muligheden for supplerende individuelle forløb for borgere i målgruppen, som ikke kan deltage i gruppeforløb grundet arbejdstider eller andre personlige hensyn.

5 Hygiejne-nudging

Aarhus Kommune og Zurface Group ApS har i samarbejde med bl.a. SSI og forskningsmiljøer indenfor mikrobiologi og indeklima indgået et innovationspartnerskab om et hygiejne-nudging-system til brug primært på folkeskoler i Aarhus Kommune. Det er en digital løsning, som understøtter forbedring af indeklima, giver et sundere arbejds- og læringsmiljø og nedbringer generel smittespredning.

I april 2021 besluttede Rådet for Sociale Investeringer at risikoafdække en udrulning af systemet for skoleåret 2022-2023 på 10 pilot-skoler med opsætning af 50 enheder/censorer i klasse- og faglokaler. Konkrete kommunikerer Zurface-enheden til brugerne med forskellige lyssignaler for at fortælle, hvornår der er behov for at tørre overflader af med de medfølgende servietter og vaske hænder, når der er brug for luftskifte og når støjniveauet er for højt.

Rådets investering er i alt 2,9 mio. kr. i 2022 og 2023, og resultatbetalingen er i den oprindelige aftale fastlagt til at skulle ske på baggrund af forventet lavere rengøringsudgifter. Herudover har investeringen været baseret på en forventning om positive effekter i form af lavere korttidssygefravær og bedre indeklima, men de effekter indgår dog ikke i resultatbetalingen.

Nuværende status

Der er udarbejdet en evaluering af Zurface-løsningen, som viser, at løsningen er blevet anvendt i meget varierende omfang – mest i indskolingen, men væsentligt mindre på mellemtrin og i udskoling. I begyndelsen af perioden – umiddelbart efter corona-pandemien – var motivationen for at anvende løsningen i løbet af skoledagene ret stor, men efterhånden som restriktionerne ophørte, har det været vanskeligt at fastholde motivationen, både hos lærere og elever.

Evalueringen viser, at flere skoleledere, lærere og pædagoger ikke umiddelbart sætter løsningen i forbindelse med forbedret læringsmiljø og trivsel og deres oplevede kerneopgave. Derfor prioriteres andre indsatser over Zurface-løsningen i en travl hverdag på skolerne. Desuden opleves nudging-blink fra enhederne som forstyrrende elementer i undervisningstiden.

I forhold til resultatbetalingen har pilot-projektet ikke medført lavere rengøringsudgifter, hvilket naturligvis skal ses i sammenhæng med, at brugen af systemet ikke har været så systematisk som forventet. Af samme grund har Zurface-løsningen heller ikke betydet lavere sygefravær, når sygefraværet på de 10 pilot-skoler sammenlignes med sygefraværet på kommunens øvrige skoler. Som følge af de udeblevne effekter, udløser projektet ikke resultatbetaling til Rådet for Sociale Investeringer. Der var forventet en resultatbetaling på 2,560 mio. kr.

6 Lær for Livet

Rådet for Sociale Investeringer indgik i november 2021 en 13-årig aftale om en social effektivisering med Den Sociale Investeringsfond, DSI (med-investor), Sociale Forhold og Beskæftigelse (myndighed), Børn og Unge (myndighed) og Lær for Livet om en læringsindsats rettet mod de mest udsatte eller anbragte børn og unge. Lauritzen-fonden har bidraget med en underskudsgaranti på 4 mio. kr.

Formålet med indsatsen er at støtte deltagernes læring gennem en langsigtet og helhedsorienteret indsats, så der skabes et fundament for, at deltagerne bliver rustet til at gennemføre folkeskolens afgangsprøve og en ungdomsuddannelse, og dermed får et bedre grundlag for at skabe sig et godt og selvforsørgende liv og i sidste ende bryde med eventuel negativ social arv.

For det enkelte barn/unge strækker indsatsen sig over en seksårig periode og bygger på følgende tre indsatsområder: (i) Learning Camps, (ii) en mentorordning baseret på frivillige kræfter, samt (iii) en brobygning fra læringsprogrammet til deltagernes hverdag.

Det er forventningen, at i alt ca. 80 børn og unge vil blive omfattet af indsatsen. Der vil gennemsnitligt blive visiteret 20 børn og unge årligt til indsatsen i en fireårig periode. Rådets investering i indsatsen er på i alt 8,7 mio. kr. DSI har investeret et tilsvarende beløb.

Hvis indsatserne lykkes, er det vurderingen, at der vil være mærkbare samfundsøkonomiske besparelser på den lange bane primært i forhold til mindre brug af offentlig forsørgelse og beskæftigelsesindsatser. Der forventes derudover også mindre brug af forsorgshjem, bostøtte mv. På den lidt kortere bane forventes der ligeledes også i mindre omfang besparelser på støtteforanstaltninger i skolen mv.

Tilbagebetalingsmodellen til investorerne baserer sig på tre resultatomål: 1) deltagelse i læringsindsatsen, 2) folkeskolens afgangseksamen består og 3) gennemførelse eller studieaktiv på en ordinær ungdomsuddannelse.

Første resultatopfølgning vil foreligge i forbindelse med regnskabet for 2023.

Nuværende status

Selve indsatsen startede den 1. maj 2022 for den første årgang. På nuværende tidspunkt er 17 børn fra Aarhus Kommune tilmeldt Lær for Livets årgang 2022, og de har indledt deres 2. år i Lær for Livet i sommeren 2023.

Dertil er årgang 2023 opstartet med 20 børn, der på indskrivningstidspunktet fordelte sig med 9 anbragte og 11 udsatte børn. Det er en opmærksomhed i projektet, at børnenes sociale behov kan ændre sig undervejs, og på at deres foranstaltning ændres i takt med dem.

Målsætningen for projektet var, at der skulle være en ligelig fordeling mellem anbragte og hjemmeboende børn. Det har vist sig at være mere udfordrende end forventet at finde relevante anbragte børn til deltagelse i projektet. Dette skyldes blandt andet, at der er færre anbragte børn end antaget, ligesom arbejdet med Relationel Velfærd har indflydelse på det sociale familiearbejde i Aarhus Kommune fremover. Ambitionen er dog fortsat en nogenlunde ligelig fordeling mellem anbragte og hjemmeboende børn. Den ligelige fordeling lykkedes med årgang 23, men fordelingen i den kommende årgang 2024 forventes at blive 14 hjemmeboende og 6 anbragte børn.

Der blev afholdt tre learningcamps i 2023 i henholdsvis foråret, sommeren og i efterårsferien. De deltagende børn er generelt glade for at være på camp, og de oplever at have fået nye venner. Der er sket en omlægning af struktur på camps, idet den forholdsvise lange sommercamp er afkortet og

erstattet af aktiviteter i forår og efterår. Da erfaringen i Lær for Livet er, at det er det ”lange seje træk”, som skaber forskellen for børnenes faglige og relationelle udbytte af forløbet, forudses der ikke negativ påvirkning af det samlede udbytte som følge heraf.

En vigtig del af indsatsen i Lær for Livet er mentorordningen, som er baseret på frivillige kræfter. Ultimo 2023 var der flere børn, der manglede en mentor. Det er fortsat en udfordring af rekruttere mentorer, ligesom det har vist sig udfordrende at fastholde relationen. Dette arbejdes der videre med i 2024 på forskellig vis.

På baggrund af de hidtidige resultatopfølgninger har Rådet for Sociale Investeringer foreløbigt modtaget en resultatbetaling fra projektet på i alt 169.000 kr., hvilket er lidt lavere end forventet. Det skyldes bl.a. udfordringerne med at rekruttere mentorer til børnene.

7 Din vej i job

Rådet for Sociale Investeringer indgik i november 2022 en 2-årig aftale om en social effektinvestering med Sociale Forhold og Beskæftigelse, IPSCenter Danmark og SIND Erhverv om en udvidet IPS-indsats for udsatte borgere over 30 år med psykisk sygdom, hvor den psykiske sygdom giver væsentlige barrierer for at starte og fastholdes i job eller uddannelse. Formålet er, at flere borgere skal skifte en tilværelse på kontanthjælp ud med beskæftigelse eller uddannelse. Det skal ske via en indsats, der bygger på SIND Erhverv og IPSCenter Danmarks gennemprøvede principper, arbejdsmetoder og mangeårige praksiserfaring – suppleret med nye elementer og samarbejdsformer. Ambitionen er at hjælpe 60 borgere over to år. Det er forventningen, at indsatsen udover sparede udgifter til forsørgelsesudgifter vil give færre udgifter i psykiatrien.

Tilbagebetalingen knyttes til borgernes beskæftigelsesstatus, der først og fremmest anvendes som et direkte mål for besparelser på forsørgelsesudgifter og som et indirekte mål for behovet for vejledning og opkvalificering. Da manglende dataadgang gør det vanskeligt for Aarhus Kommune at følge op på besparelser på sundhedsudgifter (fx til indskrivinger på psykiatriske sygehuse) anvendes borgernes beskæftigelsesstatus også som en proxy for forventede besparelser på sundhedsområdet.

Rådets investering i indsatsen er i alt 3 mio. kr. De første resultater af Din vej i job vil blive opgjort i marts 2024, og første resultatbetaling vil dermed foreligge i forbindelse med forventet regnskab for 2024.

Nuværende status

8 IPS+

I november 2022 har Rådet for Sociale Investeringer sammen med Sociale Forhold og I Din vej i job kommer aktivitetsparate borgere på kontanthjælp med moderate og svære psykiske udfordringer hurtigt i job på almindelige arbejdspladser med løn. Samtidig støttes borgeren til fastholdelse af IPS-konsulenter. Der etableres desuden partnerskaber med virksomheder og bygges bro mellem det beskæftigelsesrettede og det psykiatriske behandlingssystem. Endeligt tilbydes de pårørende til deltagerne samtaler for at blive bedre klædt på til at tackle eventuelle udfordringer.

Ved udgangen af 2023 har der været 42 borgere i Din Vej i Job ved udgangen af 2023. Det virker derfor realistisk, at målsætningen om 60 borgere inden udgangen af 2024 opnås.

Erfaringerne viser, at mange af de visiterede borgere har stor kompleksitet i deres psykiske problemstillinger og derfor er langt fra arbejdsmarkedet. Det realistiske succeskriterie for disse

borgere er derfor fleksjob. Mange borgere er som følge heraf pt. i afklaring til fleksjob. Der er desuden 14 borgere i virksomhedspraktik og to i småjob.

Flere borgere i projektet deltager i gruppeforløb i psykiatrien, og der er også forløb med støtte til pårørende. Der har været afholdt netværksgrupper med netværksdannelse blandt deltagerne, hvor de bl.a. introduceres til Folkesundhed og deres mange tilbud.

Enkelte borgere er – som forventet - faldet fra inden afslutning af projektet. Årsagerne er flere og skyldes bl.a. ustabil fremmøde, for meget misbrug, for svære mentale udfordringer og manglende motivation. Disse borgere er hjulpet videre, fx til egen læge eller til psykiatrien.

Beskæftigelse igangsat en 4-årig indsats, hvor der oprettes en IPS+ enhed. Den skal vurdere 300 unges psykiske udfordringer for at give den enkelte unge bedst mulig støtte og vejledning i forhold til job, uddannelse og relationer med andre unge. De unge er endnu ikke så udfordrede, at de er i målgruppen for psykiatrien, men de har oftest tydelige indikationer på betydelige psykiske udfordringer, som står i vejen for, at de kan opnå fodfæste på en uddannelse eller arbejdsmarkedet. Målet er, at flere unge med psykiske vanskeligheder hurtigere får fodfæste på arbejdsmarkedet og kan tage del i positive fællesskaber.

Det er forventningen, at indsatsen udover sparede udgifter til forsørgelsesudgifter ligeledes vil give færre udgifter til borgernes behov for vejledning og opkvalificering samt for bostøtte og misbrugsbehandling.

Tilbagebetalingen til Rådet knyttes til borgernes beskæftigelsesstatus, der anvendes som et direkte mål for besparelser på forsørgelsesudgifter samt som en proxy for de øvrige forventede besparelser.

Investeringen beløber sig til i alt 6 mio. kr. Rådets investering i indsatsen er på i alt 3 mio. kr. Den resterende del af investeringen finansierer Sociale Forhold og Beskæftigelse. Første resultatopfølgning vil foreligge i forbindelse med forventet regnskab for 2025.

De første resultater af IPS+ vil blive opgjort i marts 2025, og første resultatbetaling vil dermed foreligge i forbindelse med forventet regnskab for 2025.

Nuværende status

I samarbejdet mellem psykologerne, der har speciale i psykiatri, den unge samt den unges uddannelseskonsulenter, virksomhedskonsulenter og ungerådgivere arbejdes der særligt med, at den unge opnår en forståelse for egne ressourcer, udfordringer, og begrænsninger. At kende den enkelte unges færdigheder og særlige hensyn bidrager til viden om hvilke hensyn, der skal tages, for at den unge kan fungere bedst muligt i forhold til arbejde og uddannelse. Med den viden kan fagpersonerne omkring den unge bedre finde det rette virksomhedsmatch og give individuel støtte med afsæt i IPS-metoden.

Ved udgangen af 2023 har ca. 60 unge fået intensiv støtte og vejledning fra projektet, hvilket svarer til forventningerne. Erfaringen fra det første år er dermed, at målgruppen i høj grad er til stede, og at visitationen til projektet går godt.

Erfaringerne fra det første år viser også, at de unge, som forventet, typisk har været i det kommunale system i flere år, hvor de har modtaget hjælp og indsatser efter service- og/eller beskæftigelsesloven. Mange tiltag såsom virksomhedspraktikker og uddannelsesforløb har været iværksat, men uden varige resultater. Dette indikerer, at de unge har uafklarede udfordringer, som der er brug for at få afklaret og arbejdet med, for at bane vejen til en uddannelse eller arbejdsmarkedet.

9 Flere kloge hænder i Aarhus

Rådet for Sociale Investeringer indgik i februar 2023 en aftale med Elevaid (nu Companyoung) og SOSU Østjylland om at gennemføre en 3-årig datadrevet trivselsindsats for eleverne på SOSU Østjylland som en social effektinvestering. Med formålet om at forbedre trivsel og mindske frafaldet blandt eleverne implementeres Elevaids trivselsværktøj og elevrådgivning på SOSU Østjylland i Aarhus samtidig med, at trivselsarbejdet på SOSU Østjylland styrkes. Konkret indebærer det løbende digitale trivselsmålinger hos eleverne med henblik på at spore mistrivsel, så SOSU Østjylland hurtigere kan sætte ind med støtte.

Forventningen til den forstærkede trivselsindsats er, at flere elever forbedrer deres trivsel og at flere elever gennemfører deres uddannelsesforløb på SOSU Østjylland. Herved øges udbuddet af faglært arbejdskraft til velfærdsområderne i Aarhus, og på den måde taler projektet direkte ind i arbejdet med to af byrådets syv vilde problemer, nemlig 'Rekruttering og kompetence' samt 'Unge mentale sundhed'. Desuden adresserer det målsætningen om at øge søgningen og tilgangen til erhvervsuddannelserne.

Rådet for Sociale Investeringer har investeret i alt 4,9 mio. kr. i projektet, som forventes tilbagebetalt i løbet af en 5-årig periode. Første resultatbetaling forventes at ske i løbet af 2024.

Nuværende status

Alle elever har siden maj 2023 gennemført trivselsmålinger i deres skoleperioder ca. hver 4. uge. Implementeringen af indsatsen er dermed gået godt.

70 undervisere og 5 uddannelsesvejledere er i den forbindelse blevet trænet i nye arbejdsgange i forhold til trivsel og i dataanalyse af trivselsresultater gennem workshops både på team-, afdelings- og ledelsesniveau. Nye indsigter i trivslen giver underviserne nye og anderledes dialoger med eleverne på holdene, hvor de svære emner lettere kan blive italesat i plenum. Generelt har underviserne været begejstrede for projektet og har taget godt imod det ekstra fokus på elevernes sociale og personlige trivsel. Der opdages hurtigere generelle trivselsudfordringer (fx uro, gruppearbejde og bekymringer vedr. kommende oplæringssteder), som underviserne og skolen som helhed nu kan handle hurtigere på.

Eleverne har også taget godt imod projektet, og tilbud om vejledning hos enten vejlederne på skolen eller hos Elevaid (psykologer) bliver brugt. Hver gang, der gennemføres målinger, sættes mellem 8 og 12% af eleverne i kontakt med en vejleder på skolen, mens 4-9% sættes i kontakt med Elevaids psykologrådgivning. Generelt medfører projektet, at vejlederne på skolen kommer i kontakt med flere elever, som ikke tidligere har søgt råd og vejledning via de traditionelle kanaler på skolen. Fokus i den kommende periode er bl.a. at gøre eleverne bedre rustede til oplæringsperioderne (praktikkerne), da trivselsmålingerne helt konkret har vist, at mange elever har store både faglige og sociale bekymringer herom.

Hvorvidt projektet har ført til en stigende trivsel og eller et lave frafald er endnu for tidligt at sige.

5. Rådets fokusområder i 2024

I 2024 vil Rådet for Sociale Investeringer arbejde med at modne markedet for sociale investeringer – i et fortsat tæt samarbejde med DSI, magistratsafdelingerne i Aarhus Kommune og andre samarbejdspartnere.

Kommunikation

Rådet vil i 2024 fortsætte sin dialog med aktørerne i de igangværende projekter, så der kommer endnu mere fokus på fælles erfaringer og den læring, der opnås - både i de enkelte projekter, men også på det generelle plan i forhold til redskabet 'sociale effektinvesteringer'. Denne viden om, hvad sociale effektinvesteringer er for et redskab og hvad, de kan, ønsker Rådet at brede ud til så mange som muligt - såvel internt i Aarhus Kommune som eksternt.

Udover at skabe fælles viden om selve redskabet finder Rådet det meget interessant at fortsætte dialogen om den tredje bundlinje - den organisatoriske læring - som også er et udkomme af sociale effektinvesteringer. Dette skaber ikke kun værdi i selve projektperioden, men vil forhåbentlig kunne skabe generel udvikling og kulturforandring i form af mere tillid og samarbejde på tværs af organisationen - til gavn for borgerne, medarbejderne og i sidste ende kommunens økonomi. Dette taler for, at projekter kan være succesfulde på andre måder end blot hvis resultatmålene og tilbagebetalingen realiseres.

En rolle til almennyttige fonde og et økosystem

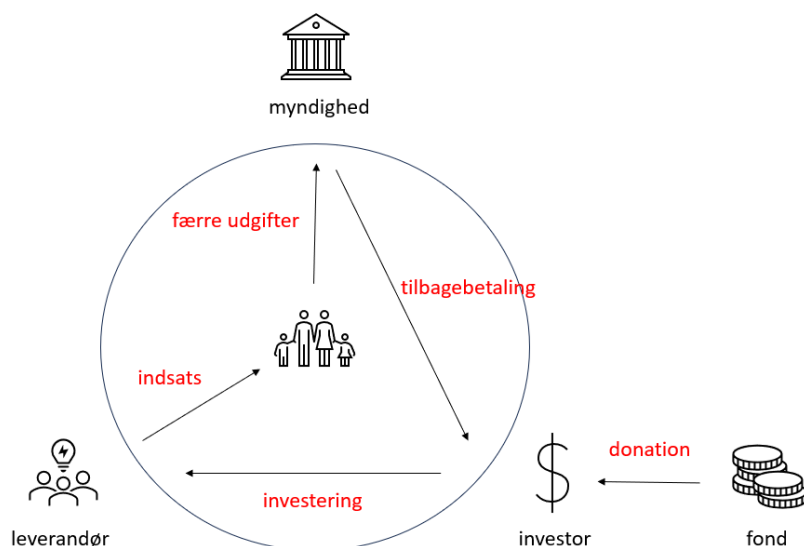
Herudover ønsker Rådet fortsat at arbejde med at involvere almennyttige fonde i sociale effektinvesteringer. De kan have forskellige roller og bidrage til enten resultatbetalingen eller som (en form for) investor.

I relation til resultatbetalingen i sociale investeringsprojekter vil almennyttige fonde særligt kunne bidrage til at betale for effekter, der er svære for kommunerne at finansiere, nemlig 1) langsigtede effekter, 2) effekter i andre sektorer og 3) sociale effekter. Konkret kan det foregå enten som en betaling fra fonden til investoren, når konkrete effekter opnås, eller som en donation til myndigheden, der herved med fondens penge kan betale for effekter, der ligger uden for myndighedens direkte budget. Hertil kan fondene give sociale investeringsprojekter en underskudsgaranti, hvilket allerede er en kendt rolle for fonde i sociale investeringsprojekter.

I relation til investor-rollen er det i den hidtidige dialog med fondene blevet klart, at fondene ofte ikke har interesse i at indgå som egentlige investorer, fordi fondene i udgangspunktet ikke er interesseret i at få tilbagebetalt sin investering. De vil hellere donere. De almennyttige fonde nærer dog stor interesse for værktøjet sociale investeringer, fordi fokus på forankring og skalering er så stort i sociale effektinvesteringer. Den er ikke et fokusområde i ordinære fondsdonationer.

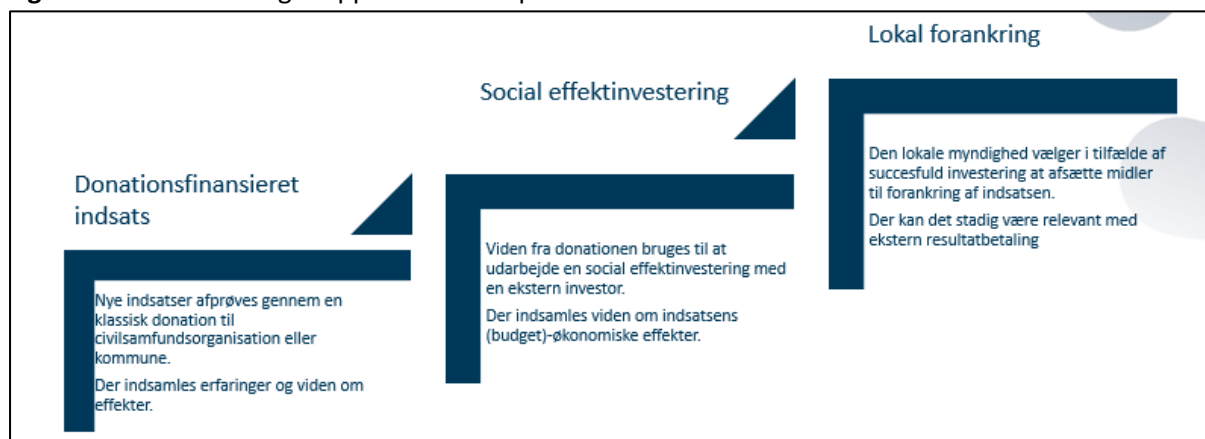
For at konkretisere investorrollen til fondene vil Rådet være med til at formulere konkrete samarbejdsmodeller med forskellige fonds-roller. Fx kan fondene, jf. figur 1, donere penge til en investor, der kan lade donationen indgå i den samlede investering. Med en fondsdonation i projektet, vil resultatbetalingen i det samlede projekt sænkes. Det vil hjælpe sociale effektinvesteringer på vej og vil samtidig netop indebære, at der tages hensyn til den tredje bundlinje – den organisatoriske læring – som ellers er vanskelig at sætte økonomisk værdi på. Med samarbejdsmodeller som disse vil investeringskapital og filantropisk kapital gå hånd-i-hånd og samlet set medvirke til at skabe resultater og viden om indsatser, som kan komme flere borgere til gavn.

Figur 1: Eksempel på samarbejdsmodel med almennyttige fonde som en form for investor

Samarbejdet med de almennyttige fonde vil samtidig knytte an til DSI's forankringstrappe, jf. figur 2, og være starten på at etablere et egentligt økosystem for sociale investeringer, hvor fonde, vidensinstitutioner, investorer, civilsamfundsorganisationer og myndigheder arbejder sammen om at skabe de bedst mulige sociale løsninger for borgerne. Med involveringen af almennyttige fonde vil der komme flere sociale investorer, ligesom de almennyttige fonde via kendskabet til projekter og aktører i civilsamfundet kan være med til at pege på konkrete projekter og aktører, der kan bidrage til at skabe gode løsninger på aktuelle sociale problemstillinger.

Figur 2: DSI's forankringstrappe for filantropiske fonde

Rådets fremtid

Endeligt ser Rådet naturligvis frem til at følge byrådets drøftelser og beslutninger på baggrund af den evaluering af Rådets organisering, som er blevet udarbejdet ultimo 2023/primo 2024. Det bliver interessant, om byrådet efter de første år er klar til at arbejde videre med sociale effektinvesteringer, og i givet fald, om det fortsat er med Rådet for Sociale Investeringer som 'katalysator'.

6. Økonomi

Byrådet afsatte 40 mio. kr. ved etableringen af Aarhus Kommunes sociale investeringsfond og Rådet for Sociale Investeringer. Det er forudsat, at de 40 mio. kr. er nok til at have fonden kørende i en 10-årig funktionsperiode, og det er Rådets opgave at sikre fokus herpå i de investeringer og indsatser, der sættes i værk. Med budgetforliget for 2022 præciserede byrådet, at Rådet kan indregne forventede resultatbetalinger på 80 % af de samlede investeringer ind i sit økonomiske råderum.

De 40 mio. kr. er risikovillig kapital, som skal bringes i anvendelse for at afprøve nye metoder og indsatser i de sociale effektiviteter. Samtidig skal Rådet dog sikre, at der i de forskellige investeringer er sandsynlighed for, at investeringen kommer tilbage i form af resultatbetaling fra kommunens øvrige økonomi. I økonomistyringen forventes generelt en resultatbetaling med 80 % effekt. I et mindre omfang har Rådet mulighed for at igangsætte indsatser, hvor der ikke kan forventes en kommunal resultatbetaling.

Af de 40 mio. kr. anvendes der årligt 150.000 kr. til honorarer til Rådets medlemmer, 300.000 kr. til sekretariatsbetjening samt et mindre beløb til afholdelse af øvrige udgifter. I en 10-årig periode vil betalingen til disse poster udgøre ca. 5 mio. kr.

Af bevillingsretlige grunde er det borgmesteren, der er bemyndiget til formelt at godkende de sociale effektiviteter, som Rådet for Sociale Investeringer ønsker at igangsætte, men der gælder et armslængdeprincip, så Rådet selv lægger linjen, og reelt beslutter hvilke investeringer, der skal gennemføres. Rådet for Sociale Investeringer sekretariatsbetjenes af Borgmesterens Afdeling, der samtidig varetager dialogen og samarbejdet med magistratsafdelinger.

Med igangsættelsen af *Flere kloge hænder i Aarhus* i 2023 har Rådet nu igangsat i alt 11 sociale investeringer. I 2023 har der været udgifter til 10 af dem, mens der er begyndt at ske tilbagebetaling fra fem af projekterne. I de fleste projekter er der lidt forsinkelser i forhold til de forudsatte visiteringer, hvilket påvirker realiseringen af resultatbetalingsmålene. Vurderingen er dog, at projekterne overordnet set er i god gænge, og at de budgetterede resultatbetalinger generelt realiseres - blot med lidt forsinkelse. Et enkelt projekt, *Hygiejne-nudging*, gav jf. afsnit 4 desværre ikke den forventede resultatbetaling, hvilket derfor påvirker årets resultat, men også muligheden for fremtidige investeringer.

Nedenstående tabel viser økonomien i Aarhus Kommunes sociale investeringsfond, som den ser ud på baggrund af regnskab 2023. Oversigten indeholder udgifterne til driften af Fonden samt til alle igangsatte investeringer. Samtidig indeholder den de forventede resultatbetalinger fra de enkelte projekter, svarende til 80% effekt. Hvis indsatserne har en højere eller lavere effekt end forudsat, vil resultatbetalingen blive påvirket heraf. Med andre ord kan økonomien i Fonden reelt blive både bedre eller dårligere end den ser ud til at være på nuværende tidspunkt.

Der blev i 2023 brugt i alt ca. 14,8 mio. kr. af Fondens samlede økonomi, hvorved der rester ca. 8,3 mio. kr. i Fonden. Disse midler - samt en del af den forventede tilbagebetaling fra de igangsatte projekter - er dog allerede reserveret til driften af de igangsatte indsatser, samt til Fondens drift. Det betyder, at Rådets muligheder for at investere i nye sociale indsatser i de kommende to år er yderst begrænset. Ønskes der igangsat nye sociale investeringer på den korte bane, er der derfor behov for, at byrådet afsætter flere midler hertil ved budgetlægningen for 2025.

Tabel 1: Økonomien i Aarhus Kommunes sociale investeringsfond

1.000 kr.	R 2020	R 2021	R 2022	R 2023	B 2024	B 2025	Efterføl gende år i alt ²
<i>Drift af Fonden</i>							
Honorar til Rådet	100	150	144	150	150	150	1.350
Sekretariatsbetjening	300	200	300	300	300	300	2.700
Øvrig drift af Rådet	22	24	17	79	50	50	450
<i>Indsatser</i>							
Job BootCamp	800						
- Resultatbetaling ¹	-900						
2 Housing First-indsatser		1.945	3.494	3.744	2.410		
- Resultatbetaling ¹			-45	-1.313	-4.699	-3.859	0
Dialog mod Vold ³		506	474	803			
- Resultatbetaling ¹				-230	-134	-212	-864
Ung i Fokus		900	3.600	3.600	3.600	2.700	
- Resultatbetaling ¹				-700	-1.332	-1.361	-9.070
Diabetes			2.221	2.221	2.221		
- Resultatbetaling ¹				0	-218	-532	-4.642
Hygiejne-nudging			1.450	1.450			
- Resultatbetaling ¹				0			
Lær for Livet			907	1.205	1.408	1.631	3.002
- Resultatbetaling ¹				-169	-301	-598	-6.791
Din vej i job			123	1.496	1.373		
- Resultatbetaling ¹					-261	-392	-1.960
IPS Plus enhed				750	798	798	750
- Resultatbetaling ¹						-48	-2.487
Fundamentet			200				
Flere kloge hænder				1.718	1.372	1.183	588
- Resultatbetaling ¹					-275	-1.455	-2.356
I alt *	322	3.724	12.844	14.803	6.412	-1.646	17.636
Restbeløb i Fonden ult. året (80% effekt)	39.678	35.953	23.148	8.345	1.933	3.580	22.361

Note 1: Den budgetterede resultatbetaling er i tabellen indsat med 80 % effekt. Resultatbetalingen realiseres kun, hvis den forventede effekt af indsatsen opstår i praksis.

Note 2: Perioden 2026-2034

Note 3: Inkl. udgifter til udviklingspartnerskab

Relevante link

Rådets hjemmeside: [Rådet for Sociale Investeringer](#)

Den sociale investeringsfond: [DSI](#)

Sociale investeringer.nu: socialeinvesteringer.nu